

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ד כסלו תשפ"ב | דף היומי בבלי: תענית ו | דף הכולל: ביצה לב.
דף היומי בהלכה: מסימן תרנ"ח סעיף ו' עד סעיף ז'.
מוסר: חובת השמירה - מתחילת פרק י"ד עד "עוד אמרו שם".
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבחינה פרק א' עד פרק ג' 'והחכם המבין'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

בזכות שידוך שהחזיק מעמד חצי יום, נבנה מעוז החינוך של ליטא | כשגב פרץ לביתו של הגרב"צ פלמן זצ"ל | איך זוכים לאמונה בהירה וטהורה? | 2275

הסיפור היומי

בסיום הלימוד מרים הרב מפוניבז' את הראש - 2:00
בלילה! השוער והשוויגער כנראה נסעו כבר, אפשר לחזור
הביתה... הוא מגיע ורואה אור בבית. פותח את הדלת
ומוצא שניים מהגברים של פוניבז' יושבים אצלו בסלון...

כשרוצים באמת - משמים מסייעים

ענה לו הכומר: "האמת היא שיש מי שמוכן לתת, אבל הוא רוצה לפרוס זאת בתשלומים... אני רוצה חצי מחיר, אבל במזומן! אתה רציני או לא?"
ענה לו הרב: "תוריד לעשרים וחמש אלף, וגמרנו ענין!"
"אבל מזומן!" אמר הכומר.
אמר לו הרב: "תשמע, אתה הכומר של העירה, ואני הרב של העירה. אינני אדם עשיר, ואין בידי כרגע את הסכום הזה. תן לי מרוח של זמן, כמה חדשים. לעשות סבב בין עשירי רוסיה ולחמם את לבבם, שיחליטו לפתוח את הכיס!"
הדבר לא מצא חן בעיני הכומר... "אתה יודע מה?" אמר הכומר, "תביא לי כעת חמשת אלפים רובל מזומן, ואני אתן לך חדשים לעשות את הסבב שלך, ולאסוף תרומות. אם בתום החדשים [יום א' בשעה 11:00] אני לא רואה את העשרים אלף הנוספים - אין עסקה, ואבדת את דמי הקדימה! מסכים או לא?"
"אשאל את אשתי", ענה הרב. חמשת אלפים רובל - זה כל הכסף שהיה לרב מפוניבז' ולזוגתו, מהנדוניה שהוא קבל מחותנו

הרב מפוניבז' זצ"ל היה אברך כשהתמנה לרבה של העירה פוניבז' - ממלא מקומו של רבי איצ'לה פוניבז'ר. הוא קיבל עיירה שהיו בה תלמוד תורה קטן, וישיבה, שעוד איכשהו החזיקה מעמד. היה לו חלום - להפוך את פוניבז' למעצמה של חינוך: לבסס את התלמוד תורה, ולייסד ישיבה קטנה וישיבה גדולה, וכוללים שלא ברכים, בית ספר יסודי לנערות, וסמינר וכו' - קמפוס של חינוך! בשביל להתחיל לממש את החלום, הוא היה צריך שטח קרקע גדול. מהשמים הקרו לפניו הזדמנות ממש נדירה - הכומר של פוניבז' היה בן למשפחת האצולה שפעם שלטה בעיירה, והוא היה הנצר האחרון למשפחה זו וירש המון קרקעות. הוא ידע שהוא לא משאיר אחריו ילדים, אז החליט למכור את השטחים שלו. לפי ערך הקרקע, הם היו שוים ששים אלף רובלים - הון בלתי נתפס בימים ההם, אבל הוא פרסם, שמי שיתן לו חצי מחיר, כלומר שלושים אלף רובלים במזומן - הוא ימכור לו את הקרקע! עבור הרב מפוניבז' זו היתה ממש הזדמנות חייו! הוא עלה אל הכומר, והתחיל להתמקח: "מי יתן לך ששים אלף רובלים?!"

"מגיע לנו מזל טוב! לזה יש בן, לי יש בת - החלטנו להשתדך בינינו!" ענה אחד הגבירים.

"מזל טוב, מזל טוב" ברך אותם הרב, ומזג להם 'לחיים'. "כדי לבשר לי את זה נשאתם ערים עד שתיים בלילה?!" תמה. והם הסבירו לו שהם שני גבירים שכל אחד הבטיח עשרת אלפים רובל לנדוניה [אף אחד הרי לא האמין לשני...], והם רוצים 'לראות, שבאמת כל צד נותן את הסכום הנ"ל, אז זה הוציא עשרת אלפים רובל, והשני גם הוציא, כל אחד סופר את הכסף של השני... 'יופי! יש עשרים אלף רובל, אפשר לשתות לחיים! עשינו שידוך!'. כעת, היכן הם יפקידו את הסכום הזה [הרי אף אחד לא מאמין לשני? אז הם החליטו שהולכים לרב, ויפקידו אצלו את הכסף עד החתונה, שתערך בעוד חצי שנה...]

אמר להם הרב: "תשמעו, אני מקבל פקדונות מאנשים, אבל לא בסכומים כאלה. אין לי כספת בבית, ולהיות אחראי על עשרים אלף רובל... סכומים כאלה אני לא מקבל!"

שני הגבירים הפצירו שוב ברב, שבכל זאת יסכים לשמור להם על הסכום, ענה להם הרב: "אם תסכימו שאוציא את הסכום הנ"ל למה שאני צריך כעת לצרכי מצוה, ובעוד חצי שנה [בתאריך של החתונה] תקבלו את העשרים אלף ביד - אני מסכים!"

"טוב" אמרו השניים, "סומכים על הרב!" הרב נטל פתק ורשם עליו שבעוד חצי שנה הם יקבלו את הכסף. הגבירים השאירו אצלו את הכסף והלכו.

מספר הרב: "כל הלילה לא ישנתי [צריך לשמור על הכסף]. פתחתי גמרא, למדתי עם הכסף מתחת לגמרא, התפללתי 'ותיקין', עליתי לכומר, הנחתי את הכסף על השולחן [העיניים שלו התגלגלו...], לקחתי את הכומר למשרדים והעברתי את הקרקעות על שמי..."

בצהרים אני חוזר הביתה - והגבירים מחכים לי! "מה זה?" שאלתי.

"השידוך התפוצץ!" ענו... הם מבקשים את הכסף בחזרה! "טוב", הוא אומר להם, "תשמעו, אמרנו חצי שנה... הכסף כבר לא אצלי".

"טוב, אז עוד חצי שנה שהרב יחזיר לנו את הכסף" ענו שני הגבירים. תוך ארבעה חודשים ברודצקי נתן, וזה נתן, ותוך חצי שנה היה לי כבר את כל הכסף להחזיר להם! ופוניבז' פרחו! היתה למטרופולין של חינוך: לפני השואה היו כאלף ושמונה מאות תלמידים. פוניבז' הפכה להיות מעוז של חינוך בליטא!

מה הקב"ה רצה לומר בסיפור הזה? - שאם אתה יכול לעשות השתדלות אתה חייב לעשות השתדלות, וכשאתן לך שום אמצעים - הקב"ה יעשה. "גול על ה' דרכך, ובטח עליו והוא יעשה"...!

(רבי שלום מאיר ולך - דורש טוב; הובא ב'אגעדאנק')

- הרב של ווידג'. החותן רצה את העילוי של עולם הישיבות. חסך את כל ההכנסות שלו מה'דיני תורה' שקיים, ונתן חמשת אלפים רובל לזוג הצעיר - זה מה שיש להם...

הלך הרב מפוניבז' לביתו ושאל את אשתו: "את מוכנה לתת את חמשת אלפים הרובלים?" והיא אמרה מיד: "כן! אני אתך..." לקח את הכסף, הלך לכומר, וחתמו על זכרון דברים. יש לו עתה חדשים לגייס את הסכום הנותר.

הוא לא התעצל! נסע לפטרבורג, נסע לקובנה, נסע לוילנא, דיבר עם כל הגבירים, חימם אותם, הלהיב אותם - הוא פתח להם את הלב, אבל לא את היד!... כולם הסכימו עקרונית לתרום, אבל אמרו לו שאין להם כעת בכספת את הסכום שהוא דורש.

עשיר אחד, ברודצקי שמו, אמר לו: "ראה, אני כעת גומר עסק, והוא יניב רוחים בעוד חמשה חדשים. אם תבוא אלי עוד חמשה חדשים, חמשת אלפים רובל שלך!" הרב מפוניבז' ביקש שיתן לו על כך התחייבות בכתב... זה הבטיח לו שלושת אלפים רובל תוך שלשה חדשים, עשיר אחד ארבעת אלפים רובל תוך ארבעה חדשים - ככה הבטיחו לו סכום של עשרים אלף רובל, אבל לא עכשיו.

בקיצור, מגיעה השבת האחרונה, ביום א' הוא צריך לשלם את הכסף - ואין לו רובל! 'למרבה המזל', החותן והחותנת שלו הגיעו אליהם הביתה לשבת [כנראה שאשת הרב ספרה להם את הסיפור]. "שאף אחד לא יקנא בשבת שאני עברתי", סיפר אחר כך הרב... "מה עשית?!" הטיחו בו, "איזו מגלומניה?! אתה בסך הכל רב בעירה קטנה - תעביר את שעורי התורה שלך באיזה בית כנסת לכמה בחורים... מה החלומות שלך? מה אתה צריך ששים דונם של אדמה? מה, אתה הולך לבנות קריה?! מי אתה? - אברך בן שלושים סך הכל..." בקיצור, 'חושך בעיניים'... והם הרי צודקים... איך שיצאה השבת ועשו הבדלה, אמר שלום יפה לשוויגה, וביקש 'להתאורר'... הלך לבית המדרש והתישב ללמוד. וכשהרב מפוניבז' פתח את הגמרא, הכל נעלם. אין שווער, אין כומר, אין קרקעות... הוא כעת חי בעולם אחר! הבין את הסוגיה היטב, ברוך ה' יש לו כעת שיעור לישיבה למחר. בסיום הלימוד, הוא מרים את הראש - שתיים בלילה! חשב שהמחותנים כבר נסעו, וגם אשתו כבר ישנה - אפשר לחזור הביתה...

הוא מגיע לביתו ורואה אור בבית. חשב לעצמו שבטח אשתו לא הלכה עדיין לישון, והמחותנים נשארו בבית, לראות מה יהיה 'מחר'... פותח את הדלת, מוצא שני עשירים, מהגבירים של פוניבז', יושבים אצלו בסלון. "שלום הרב! איפה הרב היה?" שאלוהו.

"מה אתם עושים כאן בשתיים בלילה...?!" שאל אותם הרב.

ידיה של הגבירה הקשישה רעדו, והיין נשפך. כמעט מחצית מהכוס נשפכה החוצה. אותו תלמיד חכם שליט"א סיפר, כיצד עמדו בני הבית מסביבה בדומיה ואיש לא הושיט ידו לייצב את הגביע על ידה

שני סיפורים על קיום מצוות כיבוד אב ואם בשלימות

סיפר הגאון רבי דוד אברהם שליט"א: באזננו שמענו מפי עד ראייה, מזקני תלמידי החכמים שבדור, בעת שהתארח לפני קרוב לשמונים שנה בבית הגבירה ששון בעיר ליטשוורת' באנגליה. אשה דגולה הייתה והרבה זכויות נזקפו לזכותה. בעת הקידוש - והיא כבר קשישה לימים - כיבדה בני הבית בעריכת קידוש בליל שבת, לפי תנאים הלכתיים מסוימים. היא החזיקה את גביע היין בידה, אבל ידיה רעדו, לא הצליחו לייצב את הגביע כהלכה, והיין נשפך. כמעט מחצית מהכוס נשפכה חוצה.

אותו תלמיד חכם שליט"א סיפר כיצד עמדו בני הבית מסביבה בדומיה ואיש לא הושיט ידו לתמכה - מתוך יראה וכבוד. כי אם היו מסייעים בידה, אות הוא שאינה מסוגלת להחזיק כוס, ונמצאת אמה מבושת! זה אחד מהפנים של מצוות כיבוד אב ואם, לתור אחר ההרגשה שהאב או האם צריכים כעת, ולהסתיר את החיסרון שלהם. זו בדיוק המצוה!

(מתוך שיחה שהופיעה בקובץ גיליונות')

מעשה נפלא הגיע לידנו על ידי נכדי כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט מסקולען זצוק"ל, בפרק העוסק על השתתפותו בכל נימי הלב והנפש בשמחתם וב יבוא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע היא חברון (לה כז) ה'בית הלוי' שלח פעם את בנו הגר"ח, בהיותו ילד קטן, לקנות בולים בדואר. אנשים בבריסק הכירו אותו, אחד מהידידים של ה'בית הלוי' פגש אותו בדרך ושאל אותו - "חיים, לאן אתה הולך?" ענה לו הילד: "אני הולך לדואר לקנות בולים." "אוי", אמר לו הידיד, "אני אעשה מצוה עכשיו. כמה בולים אתה צריך?" - "עשרה בולים".

אמר לו: "הדואר רחוק מאד מכאן, לפחות חצי שעה דרך. בדיוק כעת קניתי שם בולים, חבל לך לבטל תורה, תקח את העשרה בולים ותביא את זה לאביך". השיב לו הילד: "אבא שלי שלח אותי לקנות בולים בדואר, ולשם אני צריך ללכת..."

(המחנך רבי משה טורק זצ"ל, מתוך שיחותיו בפני תלמידים, גיליון 'זכרו תורת משה')

הוא קם מהמיטה אפוף חבלי שינה, פסע בזריזות, בשקט ונביטחון מוחלט לעבר הגנב להפתיע אותו. צעד, התקדם ופנה אל הדמות העוסקת עדיין עם סגירת התריס, הניח שתי ידיים על כתפיו של הדמות, לא צעק אלא אמר לו בהחלטיות: "זה הרי לא הבית שלך...!"

מגנבים ושודדים ועד נישואי הילדים במשנתו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

של בחור בן 18. 'התריסים לא נעולים, אטפס על הסורג של השכנים ומשם למעקה של הבית, ואני בפנים'. כך עשה: דילג, טיפס, פתח את התריס וקפץ פנימה לחשיכה. אח"כ ניסה פה ושם לסגור היטב את התריס, ושריקת הסגירה נשמעה בבית. ר' בן ציון שמע את הקול, התעורר והיה בטוח שגנב בחר לו להיכנס לביתו באישון לילה... הוא קם מהמיטה אפוף חבלי שינה, פסע בזריזות, בשקט ובביטחון מוחלט לעבר הגנב

"ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי" (ל"ה, ב') לילה חורפי ירד על השכונה, רמת אלחנן. שקט מוחלט. המפתח סב על צירו, נעלו את דלת הבית 'משפחת פלמן'. כיבו את האורות וחשיכה ירדה על הבית. קרוב לשתיים אחרי חצות. הבן שליט"א החליט לשוב הביתה מהשיבה כדי לישון בבית, ו...הבית סגור על מנעול. 'לא כדאי לעוררם משנתם העמוקה', הרהר לעצמו. מה עושים? רעיון פשוט

רב. אבל אמרתי לעצמי, כיוון שבסופו של דבר כבר נתתי, רק שאיחורתי, לא מסתבר שבגללם איענש בגניבה ממש והפסד של שלושת אלפים שקלים, לכן הייתי נבוך ולא ידעתי מה ה' אלוקיך שואל מעמך. והמחשבות הללו גרמו לי לדאגה.

"אבל כעת, כאשר הכסף הוחזר, שמחתי מאוד, כי הפלא ופלא, החשבון שלי צודק ונכון: מחמת שהתעכבתי במסירת שלושת אלפים שקלים למעשרות, לכן מידה כנגד מידה לקח הקב"ה והשהה ממני שלושת אלפים שקלים לתקופת זמן, והם הוחזרו (ממש כפי שאני רק התמהמהתי ואח"כ החזרתי ונתתי בסוף את המעשרות). וכעת, שאני כבר מודע לעניין, וברור לי מה הפקת הלקחים לעתיד בפתרון הסוגיא, וכי לא אשמח?!"

הסרת הקערות

היו אלו ימים טרופים במקצת, סמוך לנישואי אחד מהילדים של ר' בן ציון. הקושי בהשגת כספים הכביד במיוחד.

ר' בן ציון יצא מהכולל לכיוון הבית, הלך לרחוב בית שמאי ונכנס לאחד הגמ"חים הגדולים. כתב שטר וחתם כדת וכדין, לווה חמשת אלפי דולרים ויצא מהגמ"ח.

ויהי אך יצא ולא הרחיק, ניגש אליו רעול פנים, הדף אותו וחסף בכוח מכיסו את המעטפה עם הכסף כולו ונמלט מהמקום. ר' בן ציון היה המום אך לא הרים קול צעקה. הוא נעמד על עומדו כדקה שלמה והרהר. חשב מה שחשב. ואז, המשיך לביתו בשכונת רמת אלחנן.

כאשר נכנס לבית סיפר את מה שאירע אתו. "מה תעשה עכשיו?", שאלה הרבנית.

היא ציפתה למהלכים מתוחכמים מול הגנב. אך התגובה הייתה אחרת לחלוטין. "החלטתי כי יותר אני לא עוסק ב'השתדלות', כלום. ביטחון ללא השתדלות".

רעם ביום בהיר.

"מה קרה?" - "כיוון ששדדו את הכסף שלויתי מהגמ"ח אני עוזב את ה'השתדלות'".

מה הקשר בין הדברים? העלו הבן והרבנית במחשבתם, והביטו עליו בתמיהה. הוא ראה שהם מעוניינים בהסבר והוא העניק להם: "המאורע התרחש כאן בסמוך ל'השתדלות', היינו מיד אחרי ההלוואה, שדדו ממני את הפעולה של ההשתדלות שעשיתי עד שלא הועלתי כלום בהשתדלות. נרמז לי בכך כי המעשה שלי לא כל כך הגון, ההשתדלות לא הייתה רצויה נדחתה ונשדדה. ולמדתי, כי מעתה עלי להימנע אפילו מהשתדלות פורתא. רק לבטוח בהשי"ת".

גם אחרי הדיבורים הנ"ל ההחלטה הייתה לכאורה קיצונית ונחרצת ולא מתקבלת בשלמות על הדעת. הבן והרבנית שמעו ושתקו. הבן הרכין את ראשו בהערצה (והמתין לנסים שיגיעו משמים למען אביו - שהשיל מעצמו גם את ההשתדלות הקטנה (הזו).

"ביטחון ללא השתדלות"

להפתיע אותו. צעד, התקדם ופנה אל הדמות העוסקת עדיין עם סגירת התריס, הניח שתי ידיו על כתפיה של הדמות, לא צעק אלא אמר לו בהחלטיות: "זה הרי לא הבית שלך...!".

"אבא, זה אני...!", ביקש הבן סליחה כמה פעמים, "לא רציתי להעיר אתכם, לכן טיפסתי, כואב לי שאבא נבהל והתעורר מהשינה".

למדנו, כי הרב פלמן לא פחד. לא איבד שלוותו מגנבים באישון לילה. לא חשש מאלו הבאים במחותרת, שידם בכל ואליומותם קרובה לבוא. כי היד שלו תנוח עליהם.

ומכאן נשאלת השאלה מדוע ר' בן ציון איבד את שלוות הנפש כאשר אירעה גניבה ב'?

גניבה ב'

בשנת תשס"ה נכנס גנב לבית. איש לא התעורר משנתו. נגנבו שלושת אלפים שקלים מהבגד של ר' בן ציון, ונגנב התיק של זוגתו הרבנית. בימים שאחרי הגניבה היה ר' בן ציון מוטרד מאוד. ומאוד הכוונה: מאוד! ניסו בני הבית להרגיע אותו: "מדוע אתה דואג, האם אתה חושש או פוחד מגניבות נוספות? אם זו הבעיה, נזמין ונתקין סורגים והפחד יפוג." אך רבי בן ציון כדרכו לא השיב (כי לא מחשבותיי מחשבותיכם). הוא שתק בכאב.

היה מי מהילדים הנשואים שתרגם את חלקו להרגעת הפחד של אבא, שילם מכיסו... התקינו סורגים בבית משפחת פלמן. אך ר' בן ציון עדיין היה מוטרד. כנראה שטעו בדיאגנוזה. הוא לא דואג מפחד גנבים נוספים. אחיו ז"ל רבי ישראל פלמן מצא את הרגע והתעניין: "ר' בן ציון מה קורה, מדוע אתה עדיין מודאג. ואם אתה חושש מגנבים אפשר לעשות מערכת אזעקה".

ביטל ר' בן ציון את דבריו בהינף יד ולא התייחס. חלפו יומיים נוספים ולא רחוק מבניין מגוריהם נמצא התיק של הרבנית עם החליפה שממנה נגנבו שלושת אלפי השקלים. בעקבות כך, הצליחו לאחר תקופה קצרה לעלות על פסיעותיו של הגנב ומצאו אותו. היה זה בחור ירוד מתושבי השכונה שהוא נכנס וגנב, והכסף הוחזר על ידו במלואו.

והנה, הרוגע והשמחה שבו אליו ביתר שאת.

שוב שאל אותו אחיו ר' ישראל: "אינני מבין אותך, אחי היקר, מה קרה? וכי שלושת אלפים שקלים גורמים לך עצב כל כך, ואח"כ כאשר הם חוזרים כזו שמחה?! מה הם שלושת אלפים שקלים, וכי שווה לאבד את השמחה שאתה תמיד שרוי בה?!"

אתמהה".

פתח ר' בן ציון את פיו כאילו מרצה שיעור תורני, בשפתיים דולקות ובבהירות: "יש לך טעות. לא דאגתי משלושת אלפי השקלים, העניין היה אחר לחלוטין. פשוט לא ידעתי מדוע נענשתי משמים בגניבה.

"ערכת חשבון נפש, ומה שהעליתי במחשבותיי, שאולי אירעה הגניבה מחמת שלפני זמן התעכבתי מלתת שלושת אלפים שקלים שהייתי חייב למעשרות כספים ונתתי באיחור

בהשי"ת? לא ייתכן! אלא מאי, הקב"ה מנהל את העולם ואנחנו בידו, ובעקרון הרי אפשר לסמוך עליו גם ללא השתדלות, ומהיכן נובעת חובת ה'השתדלות'? מהפסוק 'וברכך בכל אשר תעשה', כי רצונו של מקום להנהיג את העולם בעטיפה של טבע, שהנס לא יהיה ניכר בעליל כדי שה'בחירה' של האדם לא תתבטל. על ידי ההשתדלות - הנס מתלבש בלבוש טבעי.

"אבל כל זה שייך רק כאשר ע"י ההשתדלות אפשר להגיע לאותה מטרה - להלביש את מעשה השי"ת בלבוש טבעי; אבל אם גם לאחר מעשה ההשתדלות אין את האפשרות לומר שהפרנסה או ההצלה הגיעה מחמת ההשתדלות, ואדרבה מחמת ההשתדלות נגרם הפסד ממוני גדול עוד יותר, אפשר לבטל את ההשתדלות ולהסיר את הקערות, אין בהן צורך. כך גם בסיפור שלי, שעל ידי ההשתדלות קרה ההיפך, אני חייב חמשת אלפי דולר נוספים, הרי זה אות משמים שעלי להפסיק את ההשתדלות, רק לבטוח בהשי"ת.

גם אני הסרתי את הקערות מסביבי!"

וכך באמת עשה והתנהג. את העונש שנגזר על אדם הראשון "בזיעת אפיק תאכל לחם" קיבל על עצמו בזיעת היגיעה בתורה בתפילה ובמצוות. בזיעה זו וכיוצא בה השלים את העניין בעמל יומיומי בלימוד תורה וקיום התורה.

(מתוך הספר 'ללא שם' - הגאון בעל השלמי תודה' רבי בן ציון פלמן זצ"ל)

תקופה לאחר אותו שוד מכאיב נפגשו ר' בן ציון וידידו יבלחט"א הגאון הגדול רבי נחום מינקוביץ שליט"א. ר' בן ציון סיפר לו את מה שארע אתו, ואף סיים לומר לו את סופו של הענין, כי הגיע לידי החלטה שה' לא מעוניין במצוות ההשתדלות שלו.

שאל הידיד: "זו אכן סברא, אבל עדיין זה לא מוחלט שמחמת כך בלבד תבוא גם ההחלטה שמהיום ואילך עליך להימנע לחלוטין מהשתדלות. אולי תחשוב בכיוון אחר נוסף. הרי בכל זאת ישנה חובת השתדלות...". אז הפתיע ר' בן ציון בתשובה: "ידידי היקר, המקור לכך בירושלמי במסכת תרומות פרק ח הלכה ג: 'רבי ינאי הוה מידחל מיניה סגין (מהנחש) והוה יהב ערסיה וכו'" - ר' ינאי פחד מנחשים שהסתובבו באזור ביתו, וכאשר הלך לישון נתן את ארבעת רגלי המיטה בתוך ארבע קערות של מים כדי להינצל מהנחשים, כי בכך הם לא יצליחו לעלות על המיטה כיוון שנחש לא יכול לעבור במים. והנה, לילה אחד כאשר שכב לישון במיטה נפגש בנחש לידו למעלה במיטה. באופן חריג הקערות לא הועילו והנחש טיפס למעלה. אמר ר' ינאי: אם כן תסירו את הספלים של המים ואבטח בה' ללא קערות המים. אסמוך על הקב"ה ללא השתדלות, ואקיים בעצמי את דברי הפסוק בתהילים: 'שומר פתאים ה'."

"מה היה כאן, מעיקרא מאי קסבר ר' ינאי ולבסוף מאי קסבר? וכי כאשר ר' ינאי העמיד את הספלים של המים הוא לא בטח

פרשת השבוע

"היו לי אבא ואמא, אחים, כולם צדיקים ולא נשאר מהם כלום... ואני נשארתי לבד... כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות', ב"ה זכיתי לילדים צדיקים, בנים, נכדים, נכדות, כולם צדיקים. 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי', הכל חסדים והכל ניסים"

פרק מתוך יומנו האישי של הג"ר יצחק לוינשטיין זצ"ל, איש סודו ואמונו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"ועתה הייתי לשני מחנות" (בראשית ל"ב, י"א)

בזמן שהקול קול יעקב

בדרך עצרנו, ומרן ירד ואמר תפילת הדרך. כשנכנס מיד פתחתי ואמרתי כמה המצב קשה, אווירת מלחמה, וכ"כ הרבה צרות. וענה: "בזמן שהקול קול יעקב - אין הידיים ידי עשו". ואמרתי: "מה רוצים? הרי יש ריבוי תורה בכמות, בעלי תשובה וכו'", וענה: "אין הכי נמי, אבל יש מחלוקת ושנאת חינום וזה גורם לכל הצרות! לולא זאת כלל ישראל היה במצב הרבה יותר טוב!" ושאלנו: מדוע היום אין איכות ויש כמות.

ומרן השיב ודיבר על עולם הזה: "פעם בעיירה הלחם היה קמח ומים - ותו לא, לא היו צריכים כשרות כי אין הרבה בעיות. היום על לחם צריך כשרות, כי יש בו כ"כ הרבה מרכיבים. פעם ידענו כשהגיע דבר עם 'הכשר' זה בעיה, כי מה פתאום צריך הכשר, האוכל היה פשוט וזה היה מספיק. והיום?"

מר חשוון תשנ"ז

הפסד זמן

בשמחה רבה התבשרנו על הולדת בן לאחי מנחם שליט"א, וביום שני לסדר חיי שרה נסענו לירושלים כשהרב משמש כסנדק. מיד כשנכנס למכונת של יהודה פורת, שאל אותי ראש הישיבה אם אני לא אומר שיעור. אמרתי לו שאני מוסר שיעור אחה"צ, אבל אני מפסיד חברותא טובה את הר"ר חזקיהו מישקובסקי.

וענה: "אין הכי נמי, אתה עוד יכול לרדת..."

והוסיף: "אני לא יודע למה אני נוסע, אפשר להרוויח עוד כ"כ הרבה זמן של לימוד. כשרבי חיים קנייבסקי נוסע חושב בלימוד, ואני?!"... ומיד החל באמירת תהילים.

יהודה פורת דיבר על הר"ר... כמה הוא לוקח על עצמו חובות עם כל הכוללים. ואמר מרן: "מי יודע כל אחד למה הוא בא לעולם הזה. תיקחו לדוגמא את הפונוביז'ער רב, אם הוא היה מחבר ספרים, עשר עשרים ספרים, היו קצת מסתכלים וכו', אבל כל תפקידו בעולם הזה היה בהקמת ממלכת התורה. מוציאים ספרים וכו'. מי זכה לתלמידים על ידי ספריו? אחד!", ובהתרגשות גדולה פרץ הראש ישיבה בבכי: "החפץ חיים!... הוא היחיד שזכה וזוכה עד היום הזה". אף אחד לא יודע מה תפקידו בעולם הזה.

אסיפות הורים בישיבות

המשכנו לדבר מדוע לא עושים אסיפות הורים בישיבות קטנות, מסוג שמצויות שם בעיות חינוכיות. ואמר ראש הישיבה: "חבל שרמ"ם ומלמדים לא קוראים מיד להורים, לפני שמתפוצצת אש גדולה. היו חוסכים הרבה בעיות".

אבל לגופם של דברים אמר, שאם הר"מ יגיד לאבא שבנו לא בסדר, האבא יתנפל על הבן ולא יחנך, וזה יותר גרוע. והוסיף: "מה יעזור לדבר, אם בבית יש דוגמה לא טובה. אצל רובם - בלא גוזמא - יש בעיות של שלום בית, האב מקניט את אשתו לעיני הילדים. אבל מה אפשר לעשות, אי אפשר לצאת בכזה 'קול קורא' לכולם, וחלקם באמת לא מוכשרים ללימוד גפ"ת בעיון. ולכן יש שם בעיות חינוכיות ולא יעזור לזה אסיפת הורים".

שמחה בלימוד

הגענו לברית, ומרן שליט"א כובד בסנדקאות ושמח. לאחר מכן עלה לישיבת 'באר אברהם', ודיבר ברבים כמה דקות, על כך שבחור בכל מצב משבר וכדו', צריך להיות מאושר ושמח על שזכה ללמוד, ואינו צריך לשים לב לקשיים, כי הוא מחזיק את העולם ולומד תורת ה'.

יום חמישי, ר"ח שבט

ייסורים

ביום ראשון קובי רוזנשטיין התקשר שהרב מצונן, מאד ואמרתי שאני רוצה שרופא יבוא מיד.

נכנסתי ביום שני אל חדרו, ומיד אמר: "עבירות" וכו'... אמרתי: "הראש ישיבה, אסור להקל ראש במצב, אולי זו דלקת ריאות... נביא רופא". ד"ר טלר אמר למדוד חום והיה 38.3, ור' יצחק רוזנגרטן הלך לקרוא לבחורים שיבואו לשיעור בבית, ובינתיים ישבתי ולמדתי לידו.

לפני שהתחלנו אמר בהתרגשות: "ב"ה כולי ניסים, אני סובל מ... וד"ר אדלר מאנגליה ראה צילומים ונבהל, וגם ד"ר שטיין מירושלים נבהל. ורצו לעשות ניתוח וב"ה מסתדרים בלי ניתוח. ניתוח הוא מסוכן, ומי אמר שזה יעזור. גם עם הריאות זה לא פשוט כל הזמן, וב"ה הכל בסדר. אין לי שום זכויות"... והחזרתי לו: "זכות הציבור".

והמשיך בהתרגשות: "היו לי אבא ואמא, אחים, כולם צדיקים ולא נשאר מהם כלום... כולם נשרפו, ואני נשארתי לבד... כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות, ב"ה זכיתי לילדים צדיקים, בנים, נכדים, נכדות, כולם צדיקים. מה אשיב לה' כל תגמלוהי עלי, הכל חסדים והכל ניסים". אשרי האוזן ששמעה זאת.

החיים זה מופת

בערב שבת סידרו שיהיה חשמל למנין של הנץ, אף שמרן לא רצה כל כך.

השעון זו ולא נדלק, ומרן שמח מאד. נכנסתי ואמרתי לו: "ממש מופת". מרן חיך וענה: "כל החיים זה מופת! כל נשימה, כל רגע בחיים זה מופת!"

(הפנקס - קטעים מתוך יומנו האישי של הג"ר יצחק לוינשטיין זצ"ל)

קול העם

כשהגיע האיש למקום המפגש נוכח שהשקית אינה בידו. בצאתו מביהכ"נ הניח אותה לרגע ושכח לקחתה שוב. הוא הצטער מאוד על התכנית שהשתבשה. רק למחרת התברר לו שבשמים הוכנה עבורו תכנית אחרת...

שאותם הועיד להביא למקום אחר, שבו יפגוש כמה ממכריו, כדי שאף הם יביעו את דעתם על החומר. אולם כשהגיע למקום המפגש עם מכריו, הוא רואה שהשקית אינה בידו. בצאתו מבית הכנסת הוא הניח אותה לרגע, ושכח לקחת אותה שוב. הוא הצטער על תוכניתו שנגזזה, כי המפגש עם אותם מכרים היה די נדיר, והפרוצדורה להעביר להם את החומר מורכבת.

סיפר לי ידיד העומד להוציא ספר בעזה: "יום אחד הוא הניח באחד המקומות בביהכ"ס קובץ דפים של אחד מחלקי הספר, על מנת שחברו ייקח אותם משם, ויעבור עליהם ויביע את דעתו, הערותיו והארותיו. הוא הודיע לאותו ידיד דרך שליח היכן הניח עבורו את השקית עם הדפים. בידו היתה שקית נוספת, בה היו מונחים קבצים נוספים,

האחרת שנשכחה שם, ולקחה, ושוב לא נזקק לחוברת שהושארה עבורו בתוך בית הכנסת. בשעת מעשה, הוא אף ניסה להשיג אותו בטלפון כדי להודיע לו שהוא לוקח את השקית השניה במקום השקית שיועדה עבורו, אך לא הצליח להשיגו. כך, בזכות אותה 'שכחה' שגרמה לו בשעתו עגמת נפש, הוא זכה במימון עבור כל הוצאת הספר.

(מעובד מתוך גיליון 'ניצוצות')

והנה למחרת בהגיעו לביהכנ"ס, הוא פוגש שם אדם שהמתין לאחד הרבנים במקום, ובשעת המתנתו נתקל באותה חוברת שהשאיר בתוך בית הכנסת עבור ידידו. אותו יהודי ניגש אליו ואומר לו: "אתה בעל הדפים? נהניתי מאוד, עברתי עליהם בזמן שהמתנתי כאן. אני רוצה לממן לך את ההדפסה, ואולי למצוא מישהו שיממן את הספר כולו..." מה התברר? שאותו ידיד יצא מביהכנ"ס ונתקל בשקית

סגולות וישועות

"העצה האחת היא שמירת שבת כהלכתו בדקדוקיו ופרטיו, היינו שילמד היטב השו"ע עם המשנה ברורה, עד שיהא בקי בהם מאוד, וילמוד על מנת לקיים כל הכתוב..."

איך זוכים לאמונה בהירה וטהורה? - סגולות ממרן הסטייפלער זי"ע

ליישר האמונה. אבל אם הכוונה היא רק להקל הצער הנפשי, אין זה מועיל כמעט כלום, כיון שאין זה לשם שמים. "והוא בדוק, שעל ידי זה זוכין לטהרת האמונה, וכהאי גוונא אמרו חז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו, וכפירה הוא כעין עבודה זרה. "גם יאמר בכל יום בשחרית ובמנחה פרשת התמיד, והוא על פי מאמר חז"ל עולה מכפרת על הרהור הלב, ואמרו ז"ל כל העוסק בתורת עולה, כאילו הקריב עולה. "עוד יש עצה בדוקה לבטל הספיקות, אלא שהיא קשה מאוד, דהיינו הענווה, שבזמן שהוא תופס עצמו באמת כ'אין', וכדבר שאין בו שום חשיבות, והוא נכנע לפני הקב"ה - פורחין מיד כל הספיקות, ולא איכפת ליה בהם כלל, אלא שכשאמרו ענווה קשה מאוד להשיגה באמת, שלא בדמיונות בעלמא, ואכמ"ל".

בספר אגרותיו של מרן הסטייפלער זי"ע, מופיע מכתב בעניין בחור שסבל מבלבולים ומחשבות טורדניות בענייני אמונה: "כמה פעמים באו אצלי כאלו, ואני מייעצם שלא לחשוב כלל מזה, ויעסקו בתורה ובמצוות, אפילו יהא משום ספק. "עצות טבעיות אין לזה, רק עצות סגוליות. העצה האחת - היא שמירת שבת כהלכתו בדקדוקיו ופרטיו, היינו שילמד היטב השו"ע עם המשנה ברורה, עד שיהא בקי בהם מאוד, וילמוד על מנת לקיים כל הכתוב. "וגם לא לדבר דברים בטלים בשבת, זולת את ההכרח, וכל שכן שלא לקרוא עיתונים וספרים בשבת, רק או לעסוק בסעודה ושינה, או לעסוק בתורה. ובמשך זמן קצר לפי ערך, יראה נפלאות, שכל הספיקות אינם מבלבלים אותו כלל (אף על פי שעדיין לא ימצא תירוץ). כך הוא המציאות. "ובלבד שיהא זה השמירת-שבת לשם שמים, אפילו כדי

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

איך מחנכים את הילדים להיזהר מאיסור לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שסיבת פרצת העוון המר של לשון הרע היא מחמת שכל אחד הורגל מנערותו לדבר מה שהוא רוצה באין מוחה, ואינו מעלה על דעתו אז שיש חשש איסור בדבר, ולכן גם בבגרותו כשנודע לו שיש איסור בדבר, קשה לו מאד לשנות את טבעו הנטוע בו

בכלל ח' סעיף יד מעורר עוד ה'חפץ חיים' על חובתו של אדם למנוע את בני ביתו מלדבר לשון הרע ולחנך אותם לכך כבר מילדותם. על גודל חשיבות הדבר מביאים בביאורים ומוספים מדברי ה'חפץ חיים' במקום אחר, שכאשר נתבונן היטב נמצא,

הנהגת אנשי הבית בענינים כאלו אחר הנהגת בעל הבית בעצמו".
בביאורים ומוספים מציינים, כי גם באופן שמותר ואף מצוה
לספר לבניו בגנות אדם אחר, כגון שרואה באדם אחד שמוחזק
במידה מגונה, כגון גאווה או כעס או שאר מידות רעות, או שהוא
בטלן מתורה וכיוצא בזה, ורוצה להזהיר את בניו שלא יתחברו
עמו כדי שלא ילמדו ממעשיו - כתב ה'חפץ חיים' לעיל (כלל ד
ס"י) שמצוה עליו לבאר להם מדוע מספר בגנותו, כדי שלא יבואו
לתמוה עליו שהוא סותר את עצמו, כי פעם אומר להם שאסור
לספר בגנות אדם אפילו על אמת, ועתה הוא מספר בעצמו.

מנערותו; לא כן אם היה האב מזהיר תמיד את בניו ומרגילים בזה
מנערותם, ממילא היה דבר זה נטוע בנפשם מצד ההרגל, והיה
קל להם אחר כך לגדור את עצמם לגמרי במידה הקדושה של
שמירת הלשון".

אמנם העיקר הוא הדוגמה האישית, שבלעדיה כל דברי
המוסר לא יועילו, וכפי שכותב ה'חפץ חיים': "וביותר יזהר את
עצמו לעולם שלא ישמעו אנשי הבית מפיו שום דברי גנאי על
חברו, כי אם הוא בעצמו יעבור על זה, לבד האיסור בעצמו... שוב
לא יהיה לו שום פתחון פה למנוע אותם מזה, ועל פי הרוב תלוי

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מתי אין האדם מחויב להאכיל את בהמתו לפני שיאכל בעצמו?

תענית דף ו

ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול

להכיר את רבינו בבוא שניהם להשתטח על הציון הקדוש.
לאחר העליה לציון ערך רבי ישעיה'ה' במקום טיש לכבוד האי
יומא דהילולא. הוא נטל את ידיו לסעודה ותוך כדי הנטילה הבחין
בהגה"ק ממונקאטש, ומאחר שלא יכל להפסיק בדיבור, הורה
לו באצבעו שישב לצידו. ברך רבי ישעיה'ה' ברכת המוציא, בצע
פרוסה מהפת והחל מסיר בעזרת הסכין את החלק הקשה אשר
סביבות הפרוסה סביב סביב. הרה"צ ממונקאטש אשר היה עז ותקיף
בשמירת ההלכה ולא חת מפני כל, מיהר ומחה בפני רבי ישעיה
באומרו: נו, הפסק! אך רבי ישעיה לא שעה לדבריו והמשיך להפריד
את הקשה מן הרך, ובסיימו קם ממקומו ופרוסת הלחם הרכה בידו,
ניגש בריצה לקצה השולחן ומסרה לאדם היושב בראש השולחן
שכנגדו, ואז חזר למקומו וטעם מיד משארית פרוסת המוציא.
אחר כך פנה רבי ישעיה'ה' להרה"צ ממונקאטש ואמר לו:
במחילת כבוד תורתכם, בעת שברכתי ברכת 'המוציא' הבחנתי
בזקן חסר שיניים היושב מולי והוא מורעב מאוד עד שכמעט פרוסה
נשמתו, לכן לא יכולתי לטעום מן הפת בטרם נתתי לו את הפרוסה
להחיות את נפשו. וסיים לאמר: "נו, זאגט מונקאטשער רב, וואס איז
הארבעער? 'הפסק' אדער 'רחמנות'?" [- אמרו נא הרב ממונקאטש,
מה חמור יותר, 'הפסק' או 'רחמנות']? האם זה גרוע מגביל תורא
דאייתא בגמ' ברכות (מ.) דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם
שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שנאמר (דברים יא, טו) 'ונתתי
עשב בשדך לבהמתך' והדר 'ואכלת ושבעת', שאין זה הפסק ומותר
אפילו בין המוציא לטעימה!?

(הגדת קרעסטר - רשומים בשמך)

תימה, הלא חז"ל דרשו (ברכות מ.) "אסור לאדם שיאכל
קודם שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך
- ואכלת ושבעת"', ומדוע אפוא נאמר כאן "לכם לאכלה" ורק אח"כ
"ולבהמתך ולחיה"?

אלא שכתבו הפוסקים שאיסור אכילת האדם קודם בהמתו הוא
רק באופן שיש לבהמה מאכל בפני עצמו ולאדם יש מאכל
בפני עצמו, שאז מוטל עליו להאכיל את בהמתו בתחילה. אך
האדם אינו מחויב להאכיל את בהמתו במאכל של האדם קודם
שהוא עצמו יאכל.

והנה לגבי פירות שביעית פסק הרמב"ם (פ"ה משמיטה ויובל
ה"ה) "פירות המיוחדין למאכל אדם אין מאכילין אותן לבהמה
לחיה ולעופות. הלכה הבהמה מאליה לתחת התאנה [- מאכל אדם]
ואכלה - אין מחייבין אותו להחזירה, שנאמר 'ולבהמתך ולחיה אשר
בארצך תהיה כל תבואתה לאכול'".

כעת יובן הפסוק היטב: כיון שהפסוק מדבר על בהמה שהלכה
לאכול מאכל אדם, הרי באופן זה אין האדם מחויב להקדים אכילתה
לאכילתו, ולכן נכתב "לכם לאכלה" ורק אחר כך "ולבהמתך
ולחיה..."

[תורת הקריה - ייטב לב]

סיפר הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זלה"ה: הגה"צ רבי חיים
אלעזר שפירא בעל ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש זיע"א שמע רבות
על גודל הכנסת אורחים שנוהג היה הרה"ק רבי ישעיה מקרסטיר
זצ"ל והשתוקק מאוד להכירו. באחת השנים בז' באדר יומא דהילולא
של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א באה הזדמנות לידו

לשמוע ולל השומיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

קטן שמצא חפץ של הפקר - האם יכול לזכות בו?

הקטן עושה את מעשה הקנין בעצמו, כגון משיכה, אלא שאין לו דעת לזכות, ודעת הנותן או המוכר מועילה לזכות לו. ויש אומרים, שאינו בגדר זכייה, אלא הקטן קונה מצד עצמו כאשר דעת אחרת מקנה לו. וההבדל להלכה בין השיטות הוא - במקרה שאין זו 'זכות' לקטן שיקנה את החפץ, אלא חובה היא לו, שלפי הדעה שההקנה היא בגדר 'זכייה', לא ניתן להקנותו לו.

[ביה"ל תרנח, ו, ד"ה לא; ביאורים ומוספים דרשו, 51]

קטן אינו יכול לקנות במעשה קנין אלא כש'דעת אחרת מקנה לו', דהיינו שאדם אחר מקנה לו, דהיינו במתנה, או במכירה, שהנותן, או המוכר, מקנים לו. ולכן, אין הקטן יכול לקנות חפץ של מציאה, או של הפקר, שהרי אין מי שיקנה לו אותם. ונחלקו ראשונים, אם כשדעת אחרת מקנה זוכה הקטן מן התורה, או מדרבנן. ונחלקו הפוסקים בטעם דין זה של 'דעת אחרת מקנה': יש אומרים, שהוא בגדר 'זכייה', שהנותן 'זוכה' בשביל הקטן, כלומר,

מדוע ראוי לרכוש את ארבעת המינים לכל אחד מהילדים הקטנים?

Yonatan Sindel/Flash90

ולפיכך, המקנה לולב לקטן כדי שיוכל לצאת בו ידי חובה ביום הראשון של חג הסוכות, אינו יכול לשוב ולקנות את הלולב מידי הקטן, ולכן, אין לתת לולב לקטן אפילו במתנה על מנת להחזיר. ולקיום מצות חינוך - נחלקו הפוסקים אם די בכך שיקיים את המצוה בלולב של אחר, ומדברי המשנה ברורה נראה, כי דעתו להלכה כדעה שניתן להקל בכך. ויש שכתבו, כי ראוי למי שהיכולת בידו לרכוש ארבעת המינים לכל אחד מבניו הקטנים.

[שו"ע תרנח, ו, משנ"ב כו-כח, שעה"צ לו, וביה"ל ד"ה לא, וד"ה אינו; ביאורים ומוספים דרשו, 48]

בהמשך לאמור: כשם שקטן אינו יכול לקנות - ללא 'דעת אחרת מקנה' - כך אינו יכול להקנות. אולם, חכמינו ז"ל תיקנו, שכאשר הגיע ל'עונת הפעוטות', דהיינו, גיל שש-שבע, הריהו יכול להקנות לאחרים. ברם, לדעת הסוברים ש'דעת אחרת מקנה' לקטן מועילה מן התורה, כנ"ל, אזי אם הקטן קנה חפץ על ידי 'דעת אחרת מקנה', אין בכוח הקנאתו לאחר, שהיא מדרבנן, מועילה להפקיע קנין זה, והחפץ נותר ברשותו.

האם ניתן לקנות את ארבעת המינים מקטן?

שמותר לקנותם ממנו, כיון שהוא עצמו לא זכה במה שמכר, שהרי בהפקר אין 'דעת אחרת מקנה', כאמור לעיל; והקונה נחשב כזוכה הראשון מן ההפקר, ויש חולקים; ויש שכתב שהפקר זה שהקטן - או גדול הסמוך על שולחן אביו, שדינו לענין זה כקטן - זוכה בו, שייך לאביו, ואין לקנות את סחורתו ללא ידיעת אביו.

[ביה"ל תרנח, ו, ד"ה לא; ביאורים ומוספים דרשו, 51]

על פי האמור, שקטן אינו יכול להקנות לאחרים, אין לקנות את ארבעת המינים מידי קטן הסוחר בהם, כיון שאין באפשרותו להקנותם לאחרים (לפחות מדאורייתא, ראה לעיל), ולא ניתן לקיים בהם דין "לכם - משלכם" ביום הראשון של חג הסוכות. ומי שקנה את ארבעת המינים מידי קטן, ונטלם ביום הראשון, ישוב ויטול ארבעת המינים אחרים ללא ברכה. ואם הקטן קטף את ארבעת המינים מגידולי הפקר, יש שכתב

* הנותן את ארבעת המינים שלו לחבירו במתנה - ואין לו מינים אחרים לקיים בהם את המצוה - אף אם לא התנה במפורש שזוהי 'מתנה על מנת להחזיר', נחשב הדבר כאילו התנה זאת. כאשר ראובן נותן לשמעון חפץ במתנה על מנת להחזיר - כאשר שמעון מקיים את התנאי ומחזיר את החפץ לראובן, עליו להקנותו לראובן ככל דיני הקנין, ואם לא כן, המתנה בטלה למפרע. כאשר ראובן נותן לשמעון חפץ במתנה על מנת להחזיר - שמעון רשאי לתת את החפץ ללוי במתנה על מנת להחזיר. ויש חולקים; ויש שמתירים רק כאשר מדובר במתנה לצורך קיום מצוה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לאכול מתחת לסכך פסול שאינו פוסל את הסוכה?

ויש אומרים: ברוחב מצטבר - של שבעה טפחים - הריהי פסולה. ואם יש בסוכה סכך כשר ברוחב של שבעה טפחים, הריהי כשרה, אך לכתחילה יש להחמיר שלא לאכול ולישון תחת הסכך הפסול. (וראה במקורות).

וכשרוחב הסכך הפסול הוא פחות משלושה טפחים, הריהו בטל לסכך הכשר, ומותר לאכול ולישון תחתיו.

[שו"ע תרלב, א, ומשנ"ב, ב, ג רח; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 9, 10, וראה שם, 2]

סכך פסול ברוחב ארבעה טפחים המונח באמצע סוכה לכל רוחבה, הריהו 'מקום חשוב' בפני עצמו ומפריד בין שני חלקי הסוכה, ואם לאחר הפרדה זו נמצא שלכל אחד משני חלקי הסוכה בפני עצמו אין שלוש דפנות, כל הסוכה פסולה.

וכשרוחב הסכך הפסול הוא בין שלושה לארבעה טפחים, (טפח = 8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות), הדין כך: אם הסוכה כה קטנה, עד שמחמת הסכך הפסול אין בה סכך כשר ברוחב רצוף -

הלוח היומי

י"ד בכסלו | רבי נתן ב"ר עמרם גשטטנר זצ"ל, אב"ד שיכון אגו"י ור"י פנים מאירות, בעל להורות נתן ועוד

ביום זה נולד ונפטר ראובן בן יעקב אבינו ע"ה (בעל קצ"ג-שי"ז).

יארצייט:

- תי"ח: רבי מנשה ב"ר יוסף בן ישראל זצ"ל, בעל מקוה ישראל, שפה ברורה, נשמת חיים, תשועת ישראל ועוד.
- תקס"ז: רבי משה שמואל ב"ר פנחס זצ"ל, מפוזנא, בעל בית שמואל אחרון.
- תרכ"ט: רבי מנחם נחום ב"ר ישראל (מרוז'ין) פרידמן זצ"ל, משטפנשט.
- תרס"ו: רבי מרדכי ב"ר מנחם נחום טברסקי זצ"ל, מלועב-מינסק.
- תרע"ח: רבי אלעזר ב"ר ירמיהו לעוו זצ"ל, אב"ד אונגוואר, בעל פקודת אלעזר.
- תר"פ: רבי דוד ב"ר מסעוד אבוחצירא הי"ד, רבם של יהודי תאפילת-מרוקו, בעל פתח האהל, שכל טוב, רישא וסיפא.
- תר"ץ: רבי בצלאל זאב ב"ר חנוך העניך שפרן, אב"ד שטפנשט ובאקו, בעל שו"ת רדב"ז.
- תרצ"ד: רבי שמואל זלמן ב"ר יהושע אהרן צבי ויינברגר זצ"ל.
- ת"ש: רבי שאול ב"ר מרדכי רוזנברג זצ"ל, אב"ד רצפרט, בעל חמדת שאול.
- תש"ך: רבי משה יהושע ב"ר יחיאל מיכל לנדמן זצ"ל.
- תשל"ז: רבי מרדכי יעקב ב"ר חיים ברייש זצ"ל, בעל חלקת יעקב.
- תשע"א: רבי נתן ב"ר עמרם גשטטנר זצ"ל, אב"ד שיכון אגו"י ור"י פנים מאירות, בעל להורות נתן ועוד.

האיש שהחשיך את כל ירושלים

הגה"צ רבי ניסים יגן אמר: לפעמים אנו חושבים מה כבר עשינו? הלא המעשה כל כך קטן! הדבר דומה לאדם שבמעשה "קטן" הסיט את מספק החשמל של ירושלים כולה... תאונות איומות אירעו, גנבים ניצלו את ההזדמנות, ונגרמו נזקים רבים, והוא הואשם ברצח, בגנבה, בגרימת חבלה לרכוש הזולת ועוד שורה של האשמות, והוא היתמם ושאל: "הלא בסך הכל הסטתי כפתור?". - הבעיה הגדולה שלנו שאיננו מודעים לנזקים העצומים של מעשה קטן של חטא.

(נתיבי אור - ערך חטא עמ' רכו)

נשתדל לייקר ולהעריך את מעשינו, ונזכור שבפעולה של חטא קטן אנו גורמים חורבן גדול בעולמות העליונים

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il